

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

İNSAN HAKLARINI İNCELEME

KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

1'inci Toplantı

13 Ekim 2020 Salı

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Hakan Çavuşoğlu'nun, Komisyona yapılan bireysel başvurulara ilişkin açıklaması

III.- İHTİSAS KOMİSYONLARI

A)GÖRÜŞMELER

1.- Komisyon Başkanı Bursa Milletvekili Hakan Çavuşoğlu ve 5 Milletvekili tarafından, İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu bünyesinde Ermenistan'ın Azerbaycan'a saldırmasıyla başlayan gerilim ve çatışma sürecinde yaşanan hak ihlalleri ve Türkiye'deki Ermeni vatandaşlarımızın durumu hakkında alt komisyon kurulması için verilen önergeye ilişkin görüşmeler

IV.- ALT KOMİSYONLAR

1.- Ermenistan'ın Azerbaycan'a Saldırmasıyla Başlayan Gerilim ve Çatışma Sürecinde Yaşanan Hak İhlalleri ve Türkiye'deki Ermeni Vatandaşlarımızın Durumu Alt Komisyonu kurulması

İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

1'inci Toplantı
13 Ekim 2020 Salı

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu saat 15.34'te açıldı.

Komisyon Başkanı Hakan Çavuşoğlu, Komisyona yapılan bireysel başvurulara ilişkin açıklama yaptı.

Komisyon Başkanı Bursa Milletvekili Hakan Çavuşoğlu ve 5 Milletvekili tarafından, İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu bünyesinde Ermenistan'ın Azerbaycan'a saldırmasıyla başlayan gerilim ve çatışma sürecinde yaşanan hak ihlalleri ve Türkiye'deki Ermeni vatandaşlarımızın durumu hakkında alt komisyon kurulması için verilen önerge, yapılan görüşmelerden sonra kabul edilerek Ermenistan'ın Azerbaycan'a Saldırmasıyla Başlayan Gerilim ve Çatışma Sürecinde Yaşanan Hak İhlalleri ve Türkiye'deki Ermeni Vatandaşlarımızın Durumu Alt Komisyonu kuruldu.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından saat 16.19'da toplantıya son verildi.

13 Ekim 2020 Salı

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 15.34

BAŞKAN: Hakan ÇAVUŞOĞLU (Bursa)

BAŞKAN VEKİLİ: Hüseyin YAYMAN (Hatay)

BAŞKAN VEKİLİ: Mustafa Sezgin TANRIKULU (İstanbul)

SÖZCÜ: Osman Nuri GÜLAÇAR (Van)

KÂTİP: Gülüstan KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş)

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Komisyonumuzun sayın üyeleri, değerli basın mensupları; hepinize toplantımıza hoş geldiniz diyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun 27’nci Yasama Dönemi Dördüncü Yasama Yılı’nın ilk toplantısını açıyorum.(*)

Yeterli çoğunluğumuz vardır.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Hakan Çavuşoğlu’nun, Komisyona yapılan bireysel başvurulara ilişkin açıklaması

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Öncelikle Komisyona yapılan bireysel başvurularla ilgili olarak heyetinizi bilgilendirmek istiyorum. Komisyonumuza 27’nci Yasama Döneminde 12 Ekim 2020 tarihi itibarıyla ulaşan toplam başvuru sayısı 6.093’tür. Bu başvurulardan 5.823 adedi hakkında gerekli işlem yapılmıştır.

Komisyonumuzca işleme alınan başvuruların konularına göre dağılımı şu şekildedir: Cezaevlerine ilişkin başvurular 4.767, yargıya ilişkin sorunlar 1.132, çeşitli sorunlar -sağlık sorunları, maddi yardım talebi, iş talebi gibi- 863, Komisyonun girişimde bulunması ve yerinde inceleme talebi 202, kolluk uygulamalarından şikâyetler 149, yasal düzenleme talepleri 248, memuriyete ilişkin sorunlar -göreve iade talebi, mobbing, sınavlar ve benzeri- 103, işçi sorunları 78, engelli sorunları 33, askerlikle ilgili sorunlar 14; toplam 7.589 adettir.

III.- İHTİSAS KOMİSYONLARI

A)GÖRÜŞMELER

1.- Komisyon Başkanı Bursa Milletvekili Hakan Çavuşoğlu ve 5 Milletvekili tarafından, İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu bünyesinde Ermenistan’ın Azerbaycan’a saldırmasıyla başlayan gerilim ve çatışma sürecinde yaşanan hak ihlalleri ve Türkiye’deki Ermeni vatandaşlarımızın durumu hakkında alt komisyon kurulması için verilen önergeye ilişkin görüşmeler

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Değerli üyelerimiz, şimdi gündemimizin ikinci maddesi olan, Ermenistan’ın Azerbaycan’a saldırmasıyla başlayan gerilim ve çatışma sürecinde yaşanan hak ihlalleri ve Türkiye’deki Ermeni vatandaşlarımızın durumu hakkında bir alt komisyon kurulmasına ilişkin önergenin görüşülmesine geçiyoruz.

Başkanlığımıza verilen önergeyi okutuyorum:

* Coronavirüs salgını sebebiyle toplantı salonundaki Başkanlık Divanı üyeleri, milletvekilleri, katılımcılar ve görevli personel maske takarak çalışmalarına katılmaktadır.

TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlığına

27'nci Yasama Döneminde İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu bünyesinde Ermenistan'ın Azerbaycan'a saldırmalarıyla başlayan gerilim ve çatışma sürecinde yaşanan hak ihlalleri ve Türkiye'deki Ermeni vatandaşlarımızın durumu hakkında bir alt komisyon kurulması için gereğinin yapılmasını saygılarımızla arz ederiz.

Hakan Çavuşoğlu	Osman Nuri Gülaçar	Atay Uslu
Bursa	Van	Antalya
Oya Eronat	Memet Bülent Karataş	Metin Nurullah Sazak
Diyarbakır	İstanbul	Eskişehir

Gerekeç:

Bilindiği gibi, 3686 sayılı İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Kanunu'nun "Komisyonun Görevleri" başlıklı 4'üncü maddesinin (f) fıkrasına göre "Gerektiğinde dış ülkelerdeki insan hakları ihlallerini incelemek ve bu ihlalleri o ülke parlamenterlerinin dikkatlerine doğrudan ya da mevcut parlamenter forumlar aracılığıyla sunmak" Komisyonun görevleri arasında sayılmıştır.

1991 yılından beri Ermenistan tarafından işgal altında tutulan Yukarı Karabağ bölgesi ile mücavir alanlar ve buralarda Ermenistan'ın sebep olduğu hak ihlallerinin giderilmesi, Ermenistan'la Azerbaycan arasında otuz yıldan beri çözüme kavuşturulmayı bekleyen bir meseledir. Ermenistan saldırganlığı yüzünden iki ülke 1994'te ilan edilen ateşkese rağmen zaman zaman çatışmaktadır. 27 Eylül Pazar günü Ermenistan yeniden Azerbaycan topraklarına silahlı saldırı başlatmış ve buna Azerbaycan ordusu karşı saldırıyla cevap vermiştir.

Bu süreçte yaşanan uluslararası insancıl hukuk ihlalleri ciddi boyutlara ulaşmış durumdadır. Ermenistan ordusu, çatışma bölgesi içinde ve dışındaki Azeri sivil yerleşim yerlerine ayırım gözetmeksizin, bazen misket bombaları gibi yasaklanmış silahlarla saldırmakta ve sivilleri öldürmektedir. Bu arada sivil yaşama alanlarını, evleri, hastaneleri, anaokulları ve okulları, mezarlıklar ve ekonomik altyapıyı hedeflemekte ve ağır zararlar yol açmaktadır. Bütün bunlar, uluslararası insancıl hukukun temel çerçevesini oluşturan Cenevre Sözleşmesi'nin ortak 3'üncü maddesinin açık ihlalidir.

8 Ekim 2020 tarihi itibarıyla, aralarında çocuk ve yaşlıların da olduğu 31 sivil öldürülmüş, 154 sivil de yaralanmış bulunmaktadır. 928 ev, 45 apartman binası ve 133 sivil altyapı kullanılamaz hâle gelmiştir. Rusya Federasyonu'nun ara buluculuğunda varılan ateşkes anlaşmasına rağmen Ermenistan sivil alanlara saldırılarını ısrarla sürdürmektedir.

Bu saldırılar karşısında Birleşmiş Milletler ve Avrupa Konseyi bünyesinde önleyici ve kınayıcı bir girişim olmaması dikkat çekicidir. Üstelik saldırgan Ermenistan, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine başvurarak Azerbaycan ve Türkiye'yle ilgili ihtiyati tedbir kararı aldırılmıştır. Siyasi nitelik taşıyan ve esasen Ermenistan'ı da kapsayan bu çağrıların asıl muhatabının Ermenistan olması gerektiği açıktır. Ermenistan, açık saldırganlığını diplomatik alanda da sürdürmektedir.

Çatışma alanı dışında kalan Azerbaycan sivil yerleşim yerlerine yapılan saldırıları ve Yukarı Karabağ'dan sürülen 1 milyona yakın yerinden edilmiş Azerbaycan vatandaşının uğradığı hak ihlallerini yerinde tespit etmek, uluslararası hak savunucusu kurum ve kuruluşları Cenevre Sözleşmesi çerçevesinde harekete geçmeye çağırarak, Türkiye'deki Ermeni Türk vatandaşlarının bu meseleden dolayı hak ihlaline uğratılamayacaklarını ifade etme sadedinde, içinde buldukları durumu yerinde tespit etmek amacıyla bir alt komisyon kurulması öngörülmektedir.

Değerli arkadaşlar, bildiğiniz gibi Ermenistan ordusunun 27 Eylülde Azerbaycan sivil yerleşim birimlerine saldırması üzerine Azerbaycan ordusu bir operasyon başlattı ve operasyonda Cebrail kenti, Hadrut kasabası ve 30'dan fazla köy işgalden kurtarıldı.

Ermenistan ve Azerbaycan Moskova'da yapılan görüşmelerde 10 Ekim Cumartesi günü saat 12.00'den itibaren geçerli olmak üzere Yukarı Karabağ'daki cenazelerin ve esirlerin değişimini öngören insani amaçlı ateşkes kararı aldı. Ateşkes üzerinden henüz yirmi dört saat geçmeden Ermenistan ordusu ülkenin 2'nci büyük kenti olan Gence'deki sivil yerleşim birimlerine orta menzilli Elbrus füzesiyle saldırdı. Bunun sonucunda 9 kişi hayatını kaybetti, 34 kişi de yaralandı.

2016'dan bu yana Ermenistan ordusu ilk defa bu kadar kararlı bir şekilde durduruldu ve ağır yenilgilere uğratıldı. Azerbaycan karşısında kendisini yenilmez güç olarak sunan Ermeni ordusunun savaşılabile yeteneğini ancak 2000'li yıllarda aktifleştirmiş Azerbaycan ordusu karşısında uğradığı askerî yenilgiler hem kitle psikolojisi hem iç siyaset hem de uluslararası bakımdan önemli sonuçlar doğuracaktır. Azerbaycanlılar için "Karabağ Şikestes'i" artık tarihte kalmaya mahkûm, acı bir hatıradır.

Değerli arkadaşlar, bu süreçte yaşanan uluslararası insancıl hukuk ihlalleri ciddi boyutlara ulaşmış durumdadır. Ermenistan ordusu, çatışma bölgesi içinde ve dışındaki Azerbaycan sivil yerleşim yerlerine ayırım gözetmeksizin, bazen msket bombaları gibi yasaklanmış silahlarla saldırmakta ve sivilleri öldürmektedir. Bu arada sivil yaşama alanlarını, evleri, hastaneleri, anaokulları ve okulları, mezarlıklar ve ekonomik altyapıyı hedeflemekte ve ağır zararlar yol açmaktadır. Bütün bunlar, uluslararası insancıl hukukun temel çerçevesini oluşturan Cenevre Sözleşmesi'nin ortak 3'üncü maddesinin açık ihlalidir.

Savaş, insani değerlerin en ağır şekilde ayaklar altına alınmasıdır. Bu yüzden, 19'uncu yüzyılın sonlarından itibaren savaşlarda insani değerlerin korunmasına geçerlilik kazandıracak uluslararası kurallar geliştirilmeye başlanmıştır. İki büyük dünya savaşının etkisiyle 12 Ağustos 1949 tarihli Cenevre Konvansiyonları hazırlandı. Cenevre Konvansiyonları 4 sözleşme ve 3 ek protokolden oluşmaktadır. Birinci Cenevre Sözleşmesi karadaki silahlı kuvvetlere mensup yaralıların durumlarının iyileştirilmesine; İkinci Cenevre Sözleşmesi denizdeki silahlı kuvvetlerin yaralı, hasta ve deniz kazazedelerinin durumlarının iyileştirilmesine; Üçüncü Cenevre Sözleşmesi savaş esirlerine yönelik muameleye ve Dördüncü Cenevre Sözleşmesi savaşta sivillerin korunmasına yönelik maddeleri kapsamaktadır.

Silahlı çatışma mağdurlarının korunmasına yönelik kurallar getiren Cenevre Sözleşmelerinde yer alan ağır ihlaller ise kasten öldürme, işkence ya da insanlık dışı muamele, kasten ciddi yaralanmalara yol açma, askerî gerekliliğin haklı kılmadığı, hukuka aykırı ve keyfî olarak gerçekleştirilen yıkım ve mülkiyete el konulması, bir savaş esirini ya da korunan birini yabancı kuvvet emrinde hizmete zorlama, bir savaş esirini ya da korunan bir kişiyi adil ve olağan yargılanma hakkından kasten mahrum etme, korunan bir kişiyi hukuka aykırı olarak sürgün, nakil ya da tecrit etme, rehin alma gibi gruplara ayrılmaktadır.

Bununla birlikte, anlaşmazlık sürecinde uluslararası insancıl hukukun karşılıksız kaldığının altı çizilmelidir. Azerbaycan-Ermenistan arasındaki anlaşmazlığın uluslararası insancıl hukuk açısından çözümü, tarafların ve ara bulucuların inisiyatifine bağlı durumdadır. Geldiğimiz noktada, Ermenistan'ın artık askerî durumu kendi lehine sürdürmesine imkân olmadığı görülmüştür. Ermenistan'ın bu yüzden savaş suçu işleyerek Azerbaycan'ı durdurmaya çalışması, uluslararası insancıl hukuk açısından kabul edilemez bir durumdur.

Değerli arkadaşlar, Azerbaycan ve Ermenistan 1998 tarihli Roma Statüsü'ne taraf olmadıkları için konunun Uluslararası Ceza Mahkemesine taşınma imkânı yoktur. Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi ise bu konudaki farklı siyasi pozisyonlardan dolayı çözüme dönük karar alabilecek durumda

değildir. Çatışmanın başından itibaren Güvenlik Konseyinin Ermenistan işgalini reddeden ve işgal altındaki toprakların Azerbaycan'a ait olduğunu belirten dört kararı bulunmaktadır. Uluslararası hukuk açısından bu durum tartışma konusu değildir.

Böyle olmakla birlikte, otuz yıllık işgalin sona erdirilmesi konusunda ciddi bir diplomatik çaba ortaya konmamıştır. 1994'te kurulan Minsk Grubunun çalışmaları, 3'ü de önemli Ermeni nüfusa sahip Amerika Birleşik Devletleri, Rusya ve Fransa'nın Eş Başkanlığında yürütüldüğü için fiilî durum değişmemiştir. İşgal devam etmiş, işgal üzerine yaşadıkları yerleri, maddi ve manevî varlıklarıyla birlikte terk ederek yoksulluğun ve gurbetin pençesinde çadırlarda yaşamak zorunda bırakılan, etnik temizlik mağduru 600 binden fazla Azerbaycan vatandaşı, Azerbaycan devletinin 2000'li yıllarda kendilerine yapmaya başladığı maaş yardımıyla hayatlarını idame ettirmeye çalışmaktadır. Ermenistan, Yukarı Karabağ'da zorla yerlerinden edilen bu insanların boşalttığı yerlerde Ermeni yerleşim bölgeleri oluşturmaya çalışmıştır.

Bugün de çatışma bölgesinin dışında yer alan ve Azerbaycan'ın Tovuz şehrinden en büyük 2'nci şehri olan 500 bin nüfuslu Gence'ye kadar uzanan sivil yerleşim yerleri Ermeni güçleri tarafından füze saldırılarıyla vurulmakta, siviller hayatlarını kaybederken, sivil altyapı ciddi tahribata uğramaktadır.

Pervasızca işlenen bu savaş suçları karşısında, uluslararası hak savunucusu kurum ve kuruluşları göreve çağırarak, savaş suçlarının işlenmesine seyirci kalmamak, dünya kamuoyunun dikkatini sivil kayıplara ve sivil altyapıdaki tahribata çekerek, bunun Yukarı Karabağ ve mücavir yedi bölgenin işgalini sürdürme aracı olarak kullanılmasının işaret ettiği ahlaki krize görünürlük kazandırmak ve zorla yerinden edilen yüz binlerce insanın güvenli geri dönüş hakkına destek vermek Komisyon olarak görevimizdir.

Hiç şüphesiz, Lozan Anlaşması'yla statüleri belirlenmiş bulunan Ermeni vatandaşlarımızın hakları hukuk devletinin koruması altındadır. Türkiye, ülkemizde yasa dışı olarak çalışan binlerce Ermeni'nin durumu dâhil, kendi vatandaşlarının durumu ile söz konusu çatışma arasında bir ilişki kurulmasını kabul etmez. Bununla birlikte, bu çatışmanın gölgesini aralamak ve Türkiye'deki Ermeni vatandaşlarımızın durumunu da bu açıdan yerinde incelemek de Komisyon olarak değerlendirmemiz gereken bir konudur.

Bütün bu düşünceler ışığında, kurulacak alt komisyonun yapacağı çalışmalarla insancıl hukukun korunmasına katkı da bulunacağını ve insan hakları hukukunun takipçisi olma rolünü etkin bir şekilde ifa etmeye vesile olacağını düşünüyorum.

Değerli üyeler, şimdi önerge hakkında söz isteyenlere sırayla söz vereceğim.

Sezgin Bey Genel Başkanlarının bir toplantısı münasebetiyle bizden öncelik hakkı istemiştir. Bu bakımdan, öncelikle üyemiz Sezgin Tanrikulu'na söz veriyorum.

Buyurun.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Sayın Başkan, henüz daha gerekçesi ortaya çıkmadı ama bu Parlatentonun üyesi olan Enis Berberoğlu'yla ilgili olarak Anayasa Mahkemesi bir ihlal tespiti kararı vermişti ve “Yeniden yargılanması gerekir.” diye dosyayı UYAP üzerinden İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesine göndermişti. İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi -biraz önce açıklanan kararlar- Anayasa Mahkemesi kararına uymayacağı ve yeniden yargılamayla ilgili talebi reddettiği ve infazı devam ettireceği yönünde bir karar verdi. Dolayısıyla, bu da çok açık bir hak ihlali. Anayasa Mahkemesi kararına karşı mahkemenin bu tutumu alması çok açık bir hak ihlali ve Anayasa'nın 153'üncü maddesine de açık bir şekilde aykırı. Bu durumu görüşmek üzere Genel Başkanımız

arkadaşlarımızı çağırdılar, diğer arkadaşlarımız toplantıya girdi, ben bu kritik öneriyle ilgili olarak grubumuzun görüşünü açıklamak amacıyla burada kaldım çünkü bu konu da son derece önemli yani CHP adına burada bir görüş ortaya konulmazsa olmaz tabii bu oylama sırasında.

Sonuç itibarıyla biz çatışmaların, savaşların en ağır insan hakları ihlallerine yol açtığı görüşündeyiz ve savaşlarla, çatışmalarla, güçle, işgalle sorunların çözülmeyeceği görüşündeyiz. Bu sorunun da barış odaklı bir şekilde çözülmesinden yanayız. Tabii ki Komisyonumuzun görevlerinden bir tanesi sadece Türkiye’de değil, dünyanın neresinde olursa olsun insan hakları ihlalleriyle ilgili çalışma yapmaktır. Bu nedenle, bu duyarlılığımıza da teşekkür ediyoruz ve bu komisyonun kurulmasından yana tutum aldığımızı, oyumuzun bu şekilde tutanaklara geçmesini bilgilerinize sunuyorum.

Ayrıca -ben de biraz sonra kalkmak zorundayım- geçen hafta itibarıyla Van’da, helikopterle, gözaltına alındıktan sonra ağır yaralı bir biçimde Van Devlet Hastanesine kaldırılan 2 yurttaşımızla ilgili olarak ben bir alt komisyon kurulması yönünde bir önerge vermişim. O önergenin de gündeme alınmasının ve oylanmasının, bu ağır iddianın en azından yargı dışında Komisyonumuz tarafından da araştırılmasının gerekliliğine inanıyorum. 2011 yılında Beytüşşebap’ta meydana gelen olayla ilgili olarak Komisyonumuz, yargı süreci devam ettiği hâlde böyle bir çalışma yapmıştı ve son derece de yararlı olmuştu o çalışmalar. Dolayısıyla, bu iddianın sadece bu dönemde, 2020 yılında yargıya bırakılmadan, sorunun çerçevesini de çizerek araştırılmasının hem Türkiye bakımından hem Komisyonumuzun saygınlığı bakımından hem de bu iddiaların gerçek anlamıyla ortaya çıkması anlamıyla büyük yararı olacağı görüşündeyim. Bunun da gündeme alınmasını arz ediyorum.

Bu, alt komisyona üye seçimiyle ilgili olarak, 2 üye mi düşüyor CHP’ye?

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – 2.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Daha sonra bildirsek olur mu?

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Yarına kadar bildirirsek, ona göre süre vereceğim zaten. Yarın 15.00’e kadar süre vereceğim.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Ayrıca, Aziz Aydınlik arkadaşımız, Komisyon üyeliği sona erdi ama kendisi şu an entübe bir vaziyette yatıyor, Urfa Milletvekilimiz.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Biz de çok şifalar diliyoruz. Geçmiş olsun, Allah inşallah şifa versin.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Durumunu takip ediyoruz, geçmiş olsun dileklerinde bulunuyorum. Ondan boşalan üyeliğe de İzmir Milletvekilimiz Sevda Erdan Kılıç geldi. Kendi aramızda bir iş bölümü değişikliği de yaptık alt komisyonlar bakımından. Onu da ben sizlere yazılı olarak bildireceğim.

Teşekkür ediyorum, iyi çalışmalar diliyorum.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Teşekkür ederiz Sezgin Bey. Çok sağ olun, çok teşekkürler.

Başka söz almak isteyen arkadaşımız var mı?

Gülüstan Hanım, buyurun.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ben de Komisyonu saygıyla selamlıyorum.

Tabii, öncelikle uzun bir pandemi arası verdik ve bir önceki yaptığımız toplantıda da aslında alt komisyonların üyeliklerin belirlenmesi ve komisyon ihdasını konuşmuştuğumuz var olan komisyonlara görevlendirme yapmıştık. Geçen süre içerisinde -yaz dönemi de göz önün de bulundurulursa- ilk Komisyon toplantımız. Bu anlamıyla Komisyona yaptığımız çok fazla sayıda başvuru var ki

Sayın Başkan da sunuşun da zaten belirtti, yaklaşık 7 bin küsur bir başvuru var. Bunların 4.767'si cezaevleriyle ilgili, 1.132'si de yargı süreçleriyle ilgili hak ihlalleri ki bu anlamıyla özellikle göreve iade ve KHK meselesinde de 248 başvuru var. Fakat biz bu başvurulara ilişkin hem başvurular açısından bir değerlendirmeyi hep beraber yapabilmiş değiliz hem de hem benim hem diğer Komisyon üyesi arkadaşlarımızın alt komisyon kurulması ya da Cezaevleri Alt Komisyonuyla, Çocuk Haklarını Alt Komisyonlarının yerinde inceleme yapması taleplerine dönükte henüz bir geri dönüş olmadığını da ifade etmek istiyorum. Tabii, bu Komisyonun temel işlevinin Türkiye'de ve tabii ki dünyadaki bütün insan hakları ihlaline dair duyarlılık olduğunu defaatle altını çizmek gerekiyor. Bu anlamıyla içinde bulunduğumuz 2020 yılında Türkiye'de yaşanan hak ihlalleri karnesine baktığımızda bununla uyumlu, bu hak ihlallerini giderecek, bunların önüne geçecek bir performansı hep beraber sergileyemediğimizi ne yazık ki üzülererek belirtmek istiyorum.

Demin Sayın Tanrıkulu'nun ifade ettiği Van Çatak'taki mesele aslında bu Komisyonun deyim yerindeyse Türkiye gündemine bire bir olaya müdahil olması ve gerçekten olağanüstü toplantı yapmasını gerektirecek bir durumdu. Ama ne yazık ki bu konuda Komisyonumuz hiçbir toplantı çağrısı yapmadığı gibi alt komisyon kurulması ya da olayın yerinde incelenmesi çağrısına da kayıtsız kalmıştır. Bu anlamıyla bunu Komisyonun görev ve sorumluluklarını ihmal olarak da değerlendirebileceğimizi ifade etmek isterim. Çünkü 2020 yılında insanların helikopterden atıldıklarına dair bir iddia varsa bu iddianın doğruluğunu ya da yanlışlığını ortaya koymak eğer doğruysa bu anlamda sorumlu olanların adil ve tarafsız bir yargı tarafından yargılanmalarını sağlamak konusunda da hem Meclisimizin hem de Komisyonumuzun sorumluluk alması gerektiğini ben de ifade etmek isterim.

Tabii, gelmiş olan önerenin özellikle son dönemde yaşanan çatışmanın üzerine gelmiş olması önemli. Bir yerde eğer savaş varsa şiddet varsa orada tabii ki insan hakkı ihlalinin olmaması düşünülemez. Orada sadece askerî personelin ya da karşılıklı orduların çatıştığından değil en başka hakikatlerin ve ardından sivillerin katledildiğini, karşılıklı öldüğü ifade etmek gerekiyor. Bu anlamıyla Azerbaycan ile Ermenistan arasında yaşanan bu geçmişe dayalı sorunun gerçekten barışçıl, iki halkın çıkarlarını koruyacak doğrultuda çözülmesi parti olarak da temel yaklaşımımızdır. Burada üzülererek ifade etmek istiyorum ki Türkiye'nin takındığı; bir tarafı tutan tutumundan ziyade iki ülke halklarının ve tarihsel bağlarını gözetken bir yerde durması ve soruna daha barışçıl daha adil ve daha dostane bir çözüm çerçevesinde yaklaşması gerektiğini düşünüyoruz. Bu, hem Türkiye'nin bölgedeki pozisyonu itibarıyla tarihî bir görevdir hem de sanırım halklarımıza da bölgede yaşayan bütün halklara da bu tarihî sorumluluğu borçluyuz diye düşünüyorum. Bu anlamıyla özellikle ülkemizde yaşayan Ermeni halkımızı her gün inciten hatta bizim milletvekillimiz Sayın Garo Paylan'ın da direkt aleni olarak tehdit edilmesine varacak şekilde aslında ülke içerisindeki Ermeni halkına yönelik nefreti de kıskırtan kamusal dilin bir an önce reddedilmesi ve bu konuda da tutum alınması gerekiyor. Biz yakın dönemde Sayın Hrant Dink'in, merhumun, bir katliam sonucunda katledildiğine tanıklık ettik ki kendisi bu ülkede barış adına söz kurmuş, bu ülkenin topraklarını, bu ülkede ki varlığı her şeyin üzerinde tutmuş biriydi. Ama ne yazık ki bir nefret cinayetinin, organize bir saldırının hedefi oldu, hâlâ faillerini tam olarak bilmiyoruz. Bugün de benzer olayların yaşanmaması için herkesin daha fazla sorumluluk alması gerekiyor, herkesin daha fazla sağlıklı davranması gerekiyor. Bu ülkede yaşayan Ermeni yurttaşlarımızı ya da bu ülkede yaşayan herhangi bir yurttaşımızın yaşam hakkı başta olmak üzere, herhangi bir hakkı konusunda tedirginlik yaşayacağı bir atmosferi yaratmak hiç kimsenin lehine değildir bu anlamıyla da tekrar ifade etmek gerekiyor. Belki de böyle dönemlerde İnsan Hakları İnceleme Komisyonunun görev ve sorumluluğu açıklıkla ortaya çıkacaktır. Bu anlamıyla, hem Sayın Başkanın hem Divanın hem de Komisyon üyelerinin daha fazla sorumluluk alma konusunda elinden gelen çabayı harcaması gerektiğini düşünüyorum.

Şimdi, tabii, siz bu oylamadan sonra başka bir gündemimiz yok muhtemelen kapatacaksınız. Fakat ben bir iki şeyin daha altını çizmek istiyorum. Birincisi, hem Cezaevi Alt Komisyonu hem de Çocuk Hakları Alt Komisyonu toplantılarının hâlihazırda yapılması gerekiyor. Bu anlamda çok ciddi sıkıntılar var.

İkincisi, Komisyonumuzun bire bir ilgilenmesi gereken meselelerden biri olan hasta tutsaklar meselesi, hasta mahpuslar meselesi -nasıl adlandırsak adlandıralım- kanayan bir yaradır. Yakın dönemde Patnos Cezaevinde bulunan Ali Boçnak ve Takyettin Özkahraman, biliyorsunuz, yaşamlarını yitirdiler -Sayın Başkan, sizinle de o dönem iletişim kurmuştuk- ve şu anda Mehmet Emin Özkan ile Mehmet Yamaç da durumları çok ağır bir şekilde hastaneye sevki ve tedaviyi bekliyorlar fakat bu konuda hiçbir adım atılmıyor.

Yine, biliyorsunuz, Covid-19 meselesini çok konuştuk. Genel Kurulda bir düzenleme yapıldı ve bir af tasarısı düzenlendi. Biz o dönem bu af meselesinin ayrımcı bir yasal düzenleme olduğunu ve bu yasal düzenlemenin içeride bulunan her bir mahpus için yaşam hakkı ihlali anlamına geleceğini defaatle ifade etmiştik ama ne yazık ki iktidar partisi bütün bu uyarılarımızı dikkate almadı ve sonuç olarak, en yakın dönemde Kahramanmaraş Elbistan E Tipi Cezaevinde Suriye uyruklu bir mahpus -adının Muhammet Emin olması lazım- yaşamını yitirdi ve yaşamını yitirme nedeni de Covid-19. O zaman soruyorum: Bu kişinin ziyaretçisi yok, ailesi burada değil, dışarıyla teması yok; nasıl oluyor da Covid-19'dan hayatını yitirdi? Demek ki cezaevleri mahpuslar açısından hiç de güvenli değil. Sadece görüş sınırlaması getirmenin, açık görüş sınırlaması getirmenin, kapalı görüşlere kişi sınırlandırması getirmenin kendisi aslında içerideki insanları korumaya yetmiyor; aksine, yaşadıkları izolasyon, yaşadıkları tecrit nedeniyle psikolojileri daha fazla bozuluyor, bu nedenle vücut dirençleri düşüyor ve bu düşen vücut direnci de aslında Covid-19'a daha büyük bir zemin hazırlıyor.

Sayın Başkan, o zaman bizim şu soruyu kendimize ahlaken, vicdanen, hukuken sormamız gerekiyor: Bu insanların yaşamından da sorumlu değil miyiz? Bu insanların yaşadıkları hak ihlalleri bizim görev kapsamımıza girmiyor mu? Tek bir yurttaşımız bile -suçuna bakmadan bunu ifade etmek istiyorum- eğer cezaevinde yaşamını yitiriyorsa biz bu konuda neden sorumluluk almıyoruz, neden gereğini yerine getirmiyoruz, neden hâlihazırda gidip bu Covid-19 sürecinde cezaevindeki hak ihlallerini, gözaltındaki hak ihlallerini, sistematik olan işkenceyi neden yerinde incelemiyoruz ve bu konuda neden kamuoyunu bilgilendirici raporlar hazırlamıyoruz diye sormak istiyorum. Son dönemde artan kaçırma, tehdit, şantaj, ajanlık teklifi gibi -ki birçoğu partimize üye ya da en azından iktidara muhalif olan kesimlere mensup insanlar- buna dönük çok fazla ihlal var, buna dönük çok fazla başvuru var, suç duyurusu var. Şimdi, biz İnsan Hakları İnceleme Komisyonu olarak bütün bunları yaşanmamış mı sayacağız, kaçırılmamış mı sayacağız bu insanları, şantaj yapılmadı mı sayacağız ya da yaşanan bütün bu ölümleri, bütün bu hak ihlallerini görev sorumluluğumuzun dışında mı göreceğiz? Bence görmememiz gerekiyor. Sanırım, sizler de görmüyorsunuz fakat görmemek yetmiyor, adım atmak gerekiyor. Uşak Emniyetinde yaşanan gözaltındaki çıplak arama işkencesini de Urfa Emniyeti Terörle Mücadelede yaşanan hak ihlallerini de işkenceyi de Van Çatak'taki helikopterden atma meselesini de ya da Diyarbakır'da HDP MYK üyesinin kaçırılması meselesini de bu Komisyonun ivedi olarak mutlaka ama mutlaka gündemine alması gerekiyor ve adım atması gerekiyor.

Bu anlamıyla, Suriye savaşı ve Suriye'den gelen mültecilerin uğradığı ırkçı saldırılara -en son, Samsun'da 16 yaşında Suriye uyruklu bir mülteci yaşamını yitirdi- dair de söz söylemek, bütün bunlara dair yerinde inceleme yapmak, tedbir almak zorundayız diye düşünüyorum ve bu anlamıyla Divanı, Komisyonu gerçekten bir kez daha sorumluluk almaya, görevinin gereğini yapmaya; zamana yayarak

üstünü kapatmaya değil, üzerine gitmeye; bütün siyasal aidiyetlerin dışında, bütün ideolojik aidiyetlerin dışında insan olma kimliğinde yüreklilikle buluşmaya ve bu kimliğin gereğini yapmaya bir kez daha davet ediyorum.

Bu anlamıyla, önergenin lehinde oy kullanacağımızı ifade etmek istiyorum. Bu önergenin gerçek anlamda barışa dönük, en azından yaşanan hak ihallerini tarafsız bir şekilde açığa çıkarmaya dönük olmasını da temenni ettiğimi ifade etmek istiyorum. Bu anlamıyla, biz kendi aramızda karar verdikten sonra, iş bölümünü, kimin Komisyonunda yer alacağını da size bildireceğiz Sayın Başkan.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Şimdi, Sayın Koçyiğit, sizi büyük bir dikkatle dinledim; teşekkür ediyorum öncelikle.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Ben teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Yalnız, bir cümlenizin altını çiziyorum burada. Zamana yayararak üstünü örtmeyle ilgili olarak Komisyonumuza yaptığımız ithamınızı kabul etmiyorum, reddediyorum.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Açıklık getireyim isterseniz.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Gerek yok, konuşmanızı bitirdiniz, teşekkür ederim.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Başkan, şöyle...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Ben konuşuyorum ama şu anda Sayın Milletvekili, ben bitireyim, sonra...

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Tabii, buyurun.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – İkinci olarak, Van meselesiyle ilgili olarak da bizim bir ilğimiz oldu elbette. Geçen hafta da Türkiye Büyük Millet Meclisinde konuşuldu bu. Konuyla ilgili olarak hem idari hem de adli bir soruşturma süreci devam ediyor. Malumunuz, Anayasa madde 138 uyarınca soruşturma konusunda bizim herhangi bir tavsiye, telkin, araştırma yapma imkânımız mevzu bahis olamaz. Bu anlamda soruşturma sonucunu bekleyeceğiz. Yeni bir durum hasıl olursa elbette ki Komisyon her daim gündemine hâkim olur ve gerekirse çalışmasını da yapar.

Diğer konularla ilgili olarak da karşılıklı bir konuşmaya dönüştürmeden şunu söylemek isterim: Biliyorsunuz, Meclisimiz ara vermişti çalışmalarına. Bu süreçte siz herhâlde katılmadınız ama Çocuk Hakları Komisyonumuz Ordu’da bir araştırma, yerinde tespit, inceleme yaptı. Sonra Covid nedeniyle, tekrar artış gösterdiğinden dolayı ara verme talebi gene üyelerimizden geldi yani sadece bizim partimizden değil, bütün üyelerimizden geldi.

Cezaevleriyle ilgili olarak da çok sayıda cezaevini ziyaret etti Alt Komisyonumuz. Bunlarla ilgili her cezaevine mahsus raporlar hazırladı. Sağlık konusuyla ilgili her gidilen cezaevinde bu konu gündem oldu ve raporlara dercettik. Sonuç itibarıyla, bizler Komisyon olarak raporlarımızla konuşuruz. Bu raporlar da burada Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğümüzün, Adalet Bakanlığının temsiliyle beraber tartışıldı, konuşuldu, herkes söyledi.

Komisyonumuz, emin olun, insan hakları ihalleri konusunda son derece duyarlı ve kanunun kendisine yüklediği görev ve sorumlulukları tam manasıyla yerine getirmek için bütün üyeleriyle beraber çalışmasını sürdürecektir, bugüne kadar olduğu gibi, bundan sonra da inşallah diyorum ve teşekkür ediyorum.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Ben bir iki ek yapayım Sayın Başkan.

Temennim bu yöndedir, bunu bütün kalbimle ifade etmek istiyorum. Tabii ki bu Komisyonun görevi bu ve bunu yapacağına olan inancımızla buradayız. En azından bunun olması için çaba harcıyoruz her birimiz, onu ifade edelim.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Evet.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Fakat şu: Yargılama sürse bile bu Komisyonun yerinde inceleme yapma ve rapor hazırlama yönünde hiçbir engeli yok. Bunu sizler de iyi biliyorsunuz yani bizim yapacağımız inceleme yargısal sürece bir müdahale değil, kamuoyunda yaşanan bu infiale bir cevap olma ve gerçekten böyle bir ihlal varsa da bunu gerekli mekanizmalarla -ki Türkiye Büyük Millet Meclisi bu anlamıyla en üst düzeydeki bir mekanizma olarak tanımlanmış- burada gündeme sokma meselesidir; yoksa bir hukuki süreci, bir yargısal süreci ters çevirme değildir. Kastımı o şekilde ifade etmiş olayım. Zamana yaymak meselesini de bu bağlamda söylüyorum yani biz zamanında ve yerinde etkin müdahale edersek sonuç alırız, yoksa ihlaller diz boyu devam eder.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Sayın Koçyiğit, Komisyonumuz, Türkiye Büyük Millet Meclisi bünyesinde kanunla kurulmuş bir komisyondur. Siyasi denetim komisyonudur, icrai hüküm vermesi söz konusu değildir. Bu konu, yargının konusudur. Dolayısıyla, siyaseten denetimi Komisyonumuz layıkı veçhile yapmaya devam edecektir; bilginiz olsun.

Önerge kapsamında başka söz almak isteyen var mı?

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Ben istiyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Buyurun Sayın Eronat.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri; Ermenistan'ın Azerbaycan'a saldırısı konusuyla ilgili bir alt komisyon kurulmasından çok büyük memnuniyet duyduğumu belirtmek istiyorum.

Hak ihlalleri ve Türkiye'deki Ermenilerin durumlarının incelenmesi... Bir defa, Türkiye'deki Ermenilerin hepsi bizim vatandaşlarımızdır. Bu ülkede hiç kimsenin etnisitesinden dolayı dışlanmasını elbette ki kabul edemeyiz hem İnsan Hakları Komisyonu olarak hem şahsım olarak hem partimiz olarak. Etnisiteye karşı böyle bir ayrımcılık yapanların da karşısında kesinlikle dururuz.

Bir cümle de az önce konuşan hatibin sözlerine.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Karşılıklı olmasın.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Yok, şöyle: Cezaevlerindeki hak ihlallerinden bahsedebiliriz ama “Cezaevlerinde sistematik işkence vardır.” cümlesini reddediyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Teşekkürler.

Arkadaşlar, alt komisyon kurulmasına ilişkin önergemizin görüşmeleri tamamlanmıştır.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Sayın Başkan, söz istemiştım.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Önergeyle ilgili değil mi?

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Evet.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Buyurun.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, tabii, İnsan Hakları Komisyonu Başkanlığı yargıya bağımlı değildir yani kendi başına çalışmalar yapar, tetkikler yapar. Zamanında İnsan Hakları Komisyonu Başkanlığı karakollara giderek Filistin askıları bulmuş bir komisyondur. Şu anda böyle bir çalışma yok ama zamanında bu tür çalışmaları yapmış, bunların peşine düşmüş ve yetkilerini kullanmış bir komisyondur. Şimdi Azerbaycan ve Ermenistan arasındaki, iki komşu ülke arasındaki savaşa ilgili bir Komisyon teklifi var. Tabii ki bir insan hakları komisyonu barıştan yana yer alır ama şunu da bilmek lazım: Şu anda bir barış zaten tesis edildi yani tesis edilen bir barış var; bunu da bilmek lazım. Her iki tarafın yaptığı ihlalleri tespit etmek önemli ama Meclisin İnsan Hakları Komisyonu olarak bu ne derece yapılabilir, bu da ayrı bir soru çünkü bir insan hakları komisyonuysa her iki tarafın yaptığı ihlalleri tespit etmesi gerekir ama buna ne derece gücü vardır; bu da ayrı bir konu.

Türkiye'deki Ermenilerin uğradığı mağduriyetler, tabii, Meclis tarafından araştırılması gereken bir konu olabilir çünkü zaten bu konuda kilise önünde birtakım nümayişlerin yapıldığını ve Ermeni halkının tedirgin olduğunu da biz biliyoruz ama bütün bunların yanı sıra ülkemizdeki gerçekliği de bilmek lazım yani Hrant Dink cinayetinin on üç yıl boyunca aydınlatılmadığı, aydınlatılmak istenmediği bir ülkede yaşıyoruz ve üstüne "Türkiye'deki Ermenilerin mağduriyetini araştıralım." diyoruz. Ne derece bir samimiyet var, bunu sormak lazım çünkü Cumhurbaşkanlığı Devlet Denetleme Kurulu raporu Abdullah Gül tarafından apaçık bir şekilde hazırlanmasına rağmen hiçbir gereği yapılmayan bir ülkede yaşıyoruz. Ben o Denetleme Kurulu raporunu Sayın Gül'le görüşmemiz sonrasında da inceledim ve gerçekten çok önemli ihlalleri tespit etmiş bir Cumhurbaşkanlığı Denetleme Kurulu raporuydu ama gelinen noktada -14'üncü yıla giriyoruz- Hrant Dink cinayetiyle ilgili tek bir adım yok, gerçek failler bulunamamış durumda, son durum bu. Yani şimdi böyleyken bunu söylemek Ermeni halkını ne kadar tatmin eder, bu da ayrı bir konu.

Onun dışında, tabii ki araştırma kurulları, alt komisyonlar kurulmasında zarar yok ama bizim birçok önerimiz oldu, nazari itibara alınmadı. Covid'le ilgili cezaevlerinde çok önemli sıkıntıların olduğunu biz söyledik, ölüm vakaları olduğunu söyledik, şu anda da ölüm vakaları devam ediyor. Cezaevleri, insan hakları komisyonları için çok önemli bir yerdir, şu anda da zaten Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü raporu var karşımızda ama bu ülkede haziran ayından beri Adalet Bakanı cezaevlerindeki Covid vakalarıyla ilgili tek bir açıklama yapmıyor. İnsanlar son derece tedirgin; mahpuslar, mahpus yakınları son derece tedirgin; büyük bir sıkıntı var ama bütün bunlara rağmen Bakan tek bir açıklama yapmıyor, kamuoyuna hep basından veyahut da bizim vasıtamızla vakalar yansıyor. Son bir ay içinde 6 tane Covid'den dolayı ölüm oldu. Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri hiçbir açıklama yapmıyor ve bizim Komisyonumuz da bu konuyla ilgili hiçbir girişimde bulunmuyor, insanlar son derece tedirgin. Daha geçen gün Elbistan'da birisi öldü, önceki gün başka bir cezaeviydi, Buca'da gencecik bir insan öldü. Hep böyle genç yaşlarda ölen bir sürü insan var, bu konuyu araştırmak lazım. Adalet Bakanlığı açıklama yapmayacaksa kim yapacak, ben mi yapacağım, siz mi yapacaksınız? Hazirandan beri tek bir açıklama yok, niye yok? Bunu İnsan Hakları Komisyonunun sorması lazım ama maalesef bu konuda bir adım yok, bir çalışma grubu oluşturulması lazım, yok. Yani çalışma grupları, alt komisyonlar oluşturulsun diyoruz ama bu ülkede işkence var, insan kaçırma var ve bunlarla ilgili biz kaç defadır alt komisyonlar, çalışma grupları oluşturulması gerektiğini söyledik ama maalesef bir çalışma yapılmadı. Ankara Emniyet Müdürlüğündeki işkence vakaları için bir çalışma yapılmadı baro raporuna rağmen, Halfeti'deki işkencelere karşı bir çalışma yapılmadı. Servet Turgut Van'da, Osman Şiban... Ben Van'a da gittim, aslında sizin gitmeniz lazımdı, İnsan Hakları Komisyonu Başkanlığının gitmesi lazımdı. Van'da ne olmuş? Bir gidip sorsaydınız keşke. Ben gittim, Van'da Servet Turgut'un kardeşi Naif Turgut'la gördüm, ayrıntılı uzun uzun konuştum. Köylerinden ağabeyi -kendisi 61 yaşında, ağabeyi Servet Turgut 64 yaşında- kekeme bir vatandaşımız. Köyde çuvaları dikerken, samanların çuvalarını

dikerken asker geliyor, köydeki Osman Şiban'ı da alıyor, sapasağlam helikoptere biniyorlar ve ardından üç gün sonra bu kişilerin hastanede kemikleri kırılmış, beyin kanaması geçirmiş, iç kanama geçirmiş hâlleriyle durumları bulunuyor, tüm köylülerin gözü önünde. Bu konuda Meclis İnsan Hakları Komisyonu hâlen bir çalışma yapmıyor, bir rapor oluşturmuyor. Yani hâlen Van Valiliği bir açıklama yapıyor “Kayalıklardan düştü.” diyor. Bölgeye gidip bakıyoruz, kayalık mayalık yok, dümdüz bir arazi.

ÜMİT BEYAZ (İstanbul) – Sayın Başkanım, çok özür dilerim, benim geçmem gerekiyor, insan haklarıyla ilgili konuşursak, başka bir gün toplantı yapalım, çok özür diliyorum.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli)- Ama bunlar önemli konular, işkenceden bahsediyoruz.

ÜMİT BEYAZ (İstanbul) – Bununla ilgili başka bir gün toplanalım, çıkmak zorundayım. Önergeyi yapalım, çıkmak zorundayım.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Bakın bunlar işkence, insanlar... Sayın Vekilim, işkenceden ölen insanlardan bahsediyoruz.

MEMET BÜLENT KARATAŞ (İstanbul) – Gündeme göre değerlendirme...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Bakın, işkenceden ölen insanlardan bahsediyoruz yani bakın...

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Devamlı bahsediyorsun aynı şeylerden.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Çok açık ve önemli şeyden bahsediyoruz.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Gündeme alsaydınız onu da konuşacaktık.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Bakın, bu olacak bir şey değil. Bakın, siz de lütfen gidin, Van'da, gidin, telefonunu vereyim, gidin konuşun, Naif Turgut'la, bir oturun konuşun, tüm köylülerin gözü önünde 2 insan gözaltına alınıyor, 200 metre yürütülüyor, helikoptere biniyor, iki gün boyunca kimse haber vermiyor, üçüncü gün Van Eğitim Araştırma Hastanesinde yoğun bakımda bulunuyor bu insanlar. Yani bunun bir açıklamasını bu devlet yapmıyorsa, Bakanlık, Valilik yapmıyorsa, İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu bu konuyu bir araştırmıyorsa, orada başka hiçbir şey yapmaya gerek yok arkadaşlar.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Ya o yargıda, yargıda olay.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Bakın, yargı ayrıca araştırır...

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Yargıda dedik ya.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Bakın, yargı ayrıca araştırır ama bu Komisyon niye var? Bu Komisyon bir sürü şeyi araştırıyor.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – O zaman yargı her şeyi araştırıyor.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – O zaman biz bu Komisyonu kurmayalım o zaman.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Burası niye var?

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Biz yargıç mıyız?

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Sayın Başkan, ben tekrar size söylüyorum, bunu araştıralım. Türkiye'de bakın, “Sistematik işkence yok.” diyorsunuz, “AK PARTİ iktidarımızda işkence olayı yok.” diyorsunuz ama var, işte bakın, cezaevlerinde var, emniyet müdürlüklerinde var.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Sayın Gergerlioğlu, toparlar mısınız.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Birçok yerde var. Tamam, ben bitiriyorum.

Benim teklifim, tamam bu komisyon kurulsun, hani, bence bizim ülkemizdeki
MEMET BÜLENT KARATAŞ (İstanbul) – Ya Hatay’daki yangından bahsetsenize.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Hatay’daki yangını ilk ben eleştirdim, ilk ben kınadım. Hatay’daki yangını ilk ben kınadım, bundan haberin var mı? Bir şeyleri karıştırmaya gerek yok, ben burada konuşuyorum.

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Aynı şeylerden bahsediyorsun.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Evet, aynı şey, işkenceden bahsediyorum.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Böyle konuşma olur mu? Düzgün konuşun, bir düzgün konuşun!

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Arkadaşlar, bakın...

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) - Hatay’ı kim yaktı? Maden aramak için yakıyorsunuz, sonra da gelip bize çemkiriyorsunuz.

MEMET BÜLENT KARATAŞ (İstanbul) - Terbiyesizlik yapma!

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Lafınıza dikkat edin.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Lafına dikkat et.

MEMET BÜLENT KARATAŞ (İstanbul) – Ne diyorsun sen?

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Ya lafına dikkat et. Bir hanımefendiye böyle bir laf edemezsin.

MEMET BÜLENT KARATAŞ (İstanbul) – Sen kime ne demek...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Terbiyesizlik etme be!

MEMET BÜLENT KARATAŞ (İstanbul) – Terbiyesizlik yapma!

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Allah Allah, şuna bak! Durup dururken ne diye milletvekilimize böyle hakaret ediyorsun?

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Lütfen durur musunuz.

MEMET BÜLENT KARATAŞ (İstanbul) – Aynı şeyler ya!

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) - O zaman değişin, dinlemek istemiyorsanız, başka biri gelsin Komisyona, gerçekler bunlar.

MEMET BÜLENT KARATAŞ (İstanbul) – Dinliyoruz, dinliyoruz, aynı şeyleri dinliyoruz sabırla.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – İşinize gelmeyebilir.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Arkadaşlar...

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Bu Komisyonunun görevi bu. Bu Komisyonun görevi bu.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli)- İnsan hakları en çok...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Sayın Gergerlioğlu, lütfen bitirir misiniz sözlerinizi.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Ben bitiririm, milletvekilleri bana engel oluyor. Bakın, tabii ki laf atıyor ve milletvekilimize hakaret ediyor. Şimdi, bunlar hoş şeyler değil. Sizin en başta buna müdahale etmeniz lazım.

Şimdi ben açıkça tekrar söylüyorum: Tarih önünde sorumlu olursunuz, 2 vatandaşımız 64 yaşında...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Ya bunu konuştunuz, tamam.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Son cümlelerimle bitiriyorum.

Tekrar söylüyorum: Biz zaten teklif de verdik.

MEMET BÜLENT KARATAŞ (İstanbul) – Hayır, yargıya taşınmazsa birlikte yargıya taşıyalım kardeşim bir işkence varsa. Taşınmışsa...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Bütün vakalar... O zaman bu Komisyon niye var?

MEMET BÜLENT KARATAŞ (İstanbul) – Ya taşınmışsa yargıya...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Taşınmış, ben takip ediyorum ama bu işlerin kapatıldığını da çok iyi biliyorum. Türkiye’de hangi yargı, hangi yargı işkenceyi ortaya çıkarmıştır? Bir sürü işkence vakası örtbas edilmiştir. Daha sonra AİHM’de Türkiye cezalandırılmıştır, haberin yok tabii bunlardan. Türkiye’de bir sürü... Güçlükönak vakasını biliyor musun? Türkiye’de örtbas edilmiştir, daha sonra AİHM Türkiye’yi cezalandırmıştır, tazminat cezasına çarptırmıştır. Hiçbirinden haberiniz yok tabii, güllük gülüstanlık bir ülke zannediyorsunuz burasını.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Sayın Başkan, ön kabulümüz, eğer bu ülkede hiç ihlal yoksa bu Komisyona da gerek yok, kurulması da gereksiz. Şöyle bir şey var: Bu Komisyon niye kurulmuş? Hak ihlallerini araştırmak için, şu ya da bu gerekçeyle, nerede olursa olsun, kim yaparsa yapsın, kime karşı yapılırsa yapılsın insanlık suçlarını açığa çıkarmak için kurulmuştur.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Sayın Gergerlioğlu, tamamlar mısınız.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Sözlerimi bağlıyorum.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Bağla.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Bütün ihlaller örtbas ediliyor. Yusuf Bilge Tunç dört yüz elli gündür Türkiye’de kayıp, kaçırılmış bir insan. Ne ölüsü ne dirisi...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Sayın Gergerlioğlu... Sayın Gergerlioğlu...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Bakın...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Kendi kanaatlerinizi... Lütfen tamamlayın.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Kaçırılan kişilerle ilgili biz bir çalışma grubu...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Sayın Gergerlioğlu, lütfen önergeyle ilgili konuşmanızı tamamlayın.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Olay yargıya aksetti ve...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Sayın Gergerlioğlu, lütfen konumuzla ilgili konuşmayı bitirin.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Niye benden bu kadar rahatsız oluyorsunuz?

Kaçırılan kişiler, 6 kişi bulunduktan sonra 2 kişi mahkemede...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Bunların hepsini konuştuk burada zamanında, geçti bunların konuşması. Bunların hepsini konuştuk.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – İki ay altı ay boyunca, birisi de dokuz ay boyunca işkenceye uğradığını söyledi ve İnsan Hakları Komisyonunun bu gündeminde değil. Servet Turgut...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Peki, teşekkür ediyorum.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Servet Turgut ve Osman Şiban’ın...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Sayın Gergerlioğlu, teşekkür ediyorum.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – ...İşkencesini araştırmayan bir İnsan Hakları Komisyonu komisyon olma vasfından çıkar.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Sayın Gergerlioğlu, önerge...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Teşekkür ediyorum.

RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU (Kocaeli) – Hiçbir şey söylemedin önergeyle ilgili. Söz aldın, hiçbir şey söylemedin.

IV.- ALT KOMİSYONLAR

1.- Ermenistan'ın Azerbaycan'a Saldırmasıyla Başlayan Gerilim ve Çatışma Sürecinde Yaşanan Hak İhlalleri ve Türkiye'deki Ermeni Vatandaşlarımızın Durumu Alt Komisyonu kurulması

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Evet, değerli arkadaşlar, önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Değerli arkadaşlar, siyasi parti gruplarının alt komisyon için belirleyecekleri üye adlarını 14 Ekim Çarşamba günü saat 15.00'e kadar Komisyonumuz Başkanlığına bildirmelerini rica ediyorum.

Bu vesileyle toplantımız tamamlanmıştır.

Hepinize saygılar.

Kapanma Saati: 16.19

